

Porada dne 20. 12. 2013

Zákon č. 186/2013 Sb.,

o státním občanství České republiky

a o změně některých zákonů

(zákon o státním občanství České republiky)

Účinnost od 1. 1. 2014

Základní principy, na kterých je zákon o státním občanství postaven

- Pojmutí kompletní státoobčanské problematiky do jednoho právního předpisu
- Co nejširší uplatnění zásady vzniku předcházení státoobčanského bezdomovectví do právního řádu České republiky
- Plné promítnutí principu dvojího státního občanství do právního řádu
- Definitivní uzavření problematiky nabývání SO ČR v souvislosti se zánikem České a Slovenské Federativní republiky (vyjma § 18a, § 18b a § 18c – prohlášení je možno činit až do 31.12. 2014)
- Celkové zpřesnění právní úpravy

Systematika nového zákona o státním občanství

Část první – Státní občanství České republiky

- Hlava I Obecná ustanovení
- Hlava II Nabývání státního občanství ČR
- Hlava III Pozbývání státního občanství ČR
- Hlava IV Prokazování a zjišťování SOČR a vydávání osvědčení
- Hlava V Evidence FO, které nabyly nebo pozbyly SOČR
- Hlava VI Přestupky
- Hlava VII Společná, přechodná, zmocňovací a závěrečná ustanovení

Systematika nového zákona o státním občanství

Část druhá

Změna zákona o zpravodajských službách ČR (zák. č. 153/1994 Sb.)

Část třetí

Změna zákona o evidenci obyvatel (zákon č. 133/2000 Sb.)

Část čtvrtá

Změna zákona o správních poplatcích (zák. č. 634/2004 Sb.)

Příloha č. 1 :

Seznam úřadů městských částí hlavního města Prahy pověřených výkonem agendy státního občanství.

Příloha č. 2 :

Dotazníky

(i nový tiskopis žádosti o zjištění SO ČR a vydání osvědčení)

Hlava II – Nabývání SO ČR

Státní občanství ČR se nabývá (§ 3):

- narozením - § 4 a § 5
- určením otcovství - § 6 a § 7 (→ § 28)
- osvojením - § 8 a § 9
- nalezením na území ČR - § 10 (→ § 30)
- udělením - § 11 až § 30
- prohlášením - § 31 až § 37
- v souvislosti se svěřením do ústavní, pěstounské nebo jiné formy náhradní péče - § 38

Nabývání SO ČR narozením

§ 4

Dítě nabývá SO ČR narozením, je-li v den jeho narození alespoň jeden z rodičů SO ČR.

Výklad MV ČR prezentovaný na poradě MV ČR:

Týká se pouze dětí narozených v manželství nebo dětí, u kterého je v matriční knize uvedena pouze matka, která je SO ČR → děti, ke kterým je určeno otcovství řeší samostatně § 6 a §7, a to bez ohledu na to, zda bylo otcovství určeno před narozením nebo po narození

dítěte. S tímto výkladem se KÚOK neztotožňuje a byl učiněn písemný dotaz na MV ČR.

Nabývání SO ČR narozením

§ 5

SO ČR nabývá narozením i dítě, které se narodí na území ČR a které by se stalo osobou bez státního občanství (=bezdomovcem), pokud jsou oba jeho rodiče bezdomovci a alespoň jeden z nich má na území ČR ke dni narození dítěte povolen pobyť na dobu delší než 90 dnů.

→ Matriční úřad:

pokud oba rodiče osobami bez SO, předtím, než provede zápis SO do matriky **zkoumat délku pobytu – nemusí být trvalý**

→ **§ 10 odst. 3 a odst. 4 zák. č. 133/2000 Sb.:** pokud jsou oba rodiče bezdomovci bez TP v ČR, tak místem trvalého pobytu dítěte, které nabyde SO ČR dle § 5, je sídlo ohlašovny, v jejímž územním obvodu se narodilo.

Nabývání SO ČR určením otcovství

§6

Dítě, jehož matka není SOČR, nabývá SOČR dnem nabytí právní moci rozhodnutí o určení otcovství SOČR.

(Nerozhoduje, jaké SO má matka dítěte.)

Pokud dojde k souhlasnému prohlášení o určení otcovství před soudem – postupuje se dle § 7.

Nabývání SO ČR určením otcovství

§7 odst. 1

Dítě, jehož matka není SOČR, avšak je

- občankou jiného členského státu EU, Švýcarské konfederace, nebo státu, který je smluvní stranou Dohody o Evropském hospodářském prostoru (dále jen „stát EU“)

(= státy EU, Švýcarsko, Norsko, Island, Lichtenštejnsko), nebo

- má trvalý pobyt na území ČR, anebo
- je bezdomovkyní

nabývá SOČR dnem, kdy bylo učiněno souhlasné prohlášení rodičů o určením otcovství státního občana ČR.

Nabývání SO ČR určením otcovství

§7 odst. 2

Dítě, jehož matka není SOČR, ani

- není občankou „státu EU“
(= státy EU, Švýcarsko, Norsko, Island, Lichtenštejnsko), ani
- nemá trvalý pobyt na území ČR, ani
- není bezdomovkyní

nabývá SOČR dnem, kdy bylo učiněno souhlasné prohlášení rodičů o určení otcovství státního občana ČR, pokud rodiče prokázali otcovství matričnímu úřadu genetickou zkouškou formou znaleckého posudku podle zákona o znalcích a tlumočnících.

Pokud doloží „genetickou zkoušku“ nabytí EX LEGE

Pokud pouze určí otcovství, ale nedoloží „genetickou zkoušku“→:
matrikářka otce zapíše, ale nezapíše dítěti SOČR

→ informovat o § 28

Nabývání SO ČR udělením - § 28

Zvláštní úprava nabytí SO ČR v souvislosti s určením otcovství

§ 28

Alternativní postup vůči ustanovení §7 odst. 2 („genetická zkouška“):

- MV ČR udělí SO ČR pokud určení otcovství státním občanem ČR nemělo pouze účelový charakter, jehož cílem bylo zejména získání oprávnění k pobytu dítěte a jeho matky na území ČR nebo zneužití systému státní sociální podpory v ČR.
- MV ČR zejména zohlední, zda:
 - žije s dítětem ve společné domácnosti, nebo je s dítětem v pravidelném kontaktu
 - podílí se na výchově
 - plní vyživovací povinnost vůči dítěti.

Nabývání SO ČR udělením - § 28

Zvláštní úprava nabytí SO ČR v souvislosti s určením otcovství

- **Žádost lze podat ve lhůtě jednoho roku od určení otcovství (pokud je otcovství určeno před narozením, tak do 1 roku od narození → výklad MV ČR).**
- Žádost se podává na MV ČR, nebo u kteréhokoliv krajského úřadu, který ho ve lhůtě 30 dnů zašle se svým stanoviskem MV ČR.
- K žádosti si MV ČR vyžádá stanovisko obecního úřadu z místa pobytu dítěte a jeho rodičů, Policie ČR a orgánu sociálně-právní ochrany dětí (→ obsah stanoviska: § 21 odst.2).
- Lhůta pro vyřízení – 60 dnů od doručení MV ČR.
- SO ČR se nabývá složením státoobčanského slibu, popř. dnem nabytí PM rozhodnutí o prominutí složení státoobčanského slibu.

Nabývání SO ČR osvojením

§ 8

Dítě nabývá SO ČR osvojením, k němuž došlo rozhodnutím orgánu ČR, je-li alespoň jeden z osvojitelů SO ČR, a to dnem nabytí právní moci rozhodnutím o osvojení.

§ 9

Dítě, které bylo osvojeno rozhodnutím orgánu cizího státu a alespoň jeden z osvojitelů je SOČR, nabývá SO ČR dnem nabytí právní moci rozhodnutí o uznání osvojení, pokud bylo osvojení v ČR podle zák. č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém uznáno.

Nabývání SO ČR nalezením na území ČR

§ 10

Dítě mladší 3 let nalezené na území ČR, jehož totožnost se nepodaří zjistit, nabývá SO ČR dnem nalezení na území ČR, pokud do 6 měsíců ode dne nalezení nevyjde najevo, že nabylo SO jiného státu.

V případě pochybností o dni nalezení rozhodne o dni nabytí SO ČR MV ČR.

Týká se i dětí nalezených v „BABYBOXech“!

(související ustanovení → § 30)

Nabývání SO ČR udělením - § 30

Zvláštní úprava nabytí SO ČR

v souvislosti s nalezením na území ČR

- MV ČR udělí SO ČR FO starší 3 let nalezené na území ČR, u níž se pro stupeň rozumové vyspělosti nebo pro zdravotní postižení nepodaří zjistit její totožnost, pokud do 6 měsíců ode dne nalezení nevyjde najevo, že nabyla SO jiného státu.
- Opatrovník FO, o jejíž SO se jedná, podává žádost na MV ČR, nebo u kteréhokoliv krajského úřadu, který ho ve lhůtě 30 dnů zašle se svým stanoviskem MV ČR. MV ČR může také zahájit správní řízení z moci úřední.
- K žádosti si MV ČR vyžádá stanovisko obecního úřadu z místa pobytu dítěte a jeho rodičů, Policie ČR a orgánu sociálně-právní ochrany dětí (→ obsah stanoviska: § 21 odst.2).
- SO ČR se nabývá složením státoobčanského slibu, popř. dnem nabytí PM rozhodnutí o prominutí složení státoobčanského slibu.

Nabývání SO ČR udělením - podmínky

- Státní občanství ČR lze udělit pokud má žadatel na území ČR povolen trvalý pobyt ke dni podání žádosti
 - po dobu alespoň 5 let
 - po dobu alespoň 3 let, jde - li o žadatele, který je občanem státu EU
 - nebo po dobu, která společně předcházejícím oprávněným pobytem na území ČR dosahuje alespoň 10 let.
- Státní občanství lze udělit žadateli, který prokáže znalost českého jazyka a reálií
 - není potřeba v případě – že žadatel doloží, že v minulosti absolvoval alespoň po dobu 3 školních let školní docházku v českém jazyce
 - nemusí splnit žadatelé: s tělesným nebo mentálním postižením, které mu znemožňuje osvojit si tyto znalosti a žadatelé mladší 15 nebo starší 65 let.
 - znalost českého jazyka a reálií prokazují i žadatelé, kteří mají slovenské občanství
 - znalost z českého jazyka a reálií již se neproказuje před krajským úřadem.

Nabývání SO ČR udělením - podmínky

- Již se nevyžaduje pozbytí dosavadního státního občanství.
- **§ 13 odst. 6:**
Státní občanství ČR lze udělit žadateli, který v posledních 3 letech předcházejících dni podání žádosti neporušil závažným způsobem veřejnoprávní povinnosti k obci, ve které je přihlášen k pobytu, jde-li o povinnosti uložené obcí v samostatné působnosti.

Stanovisko obecního úřadu: i zda nemají nedoplatky za odpady, popř. jiné poplatky stanovené vyhláškou obce

Nabývání SO ČR udělením - řízení

- Žádost se podává osobně u krajského úřadu podle místa trvalého pobytu žadatele.
- Možnost podání společných žádostí o udělení SO ČR (manželé, děti).
- Krajský úřad vyplní se žadatelem dotazník a spolu se stanoviskem obecního úřadu, kde je žadatel přihlášen k TP, spis odesílá ve lhůtě 30 dnů na MV ČR
 - § 21 odst. 1 – zmocnění k vyžádání stanoviska obce krajským úřadem
 - § 13 odst.6 a § 21 odst. 2 - obsah stanoviska.
- Nově je stanovena lhůta pro vyřízení žádosti o udělení SO ČR na 180 dnů (lhůta se počítá ode dne kdy mu byla žádost doručena).

Nabývání SO ČR udělením - řízení

- Pokud MV ČR žádost o udělení SO ČR zamítne, může žadatel podat novou žádost nejdříve po uplynutí 2 let ode dne nabytí PM rozhodnutí o zamítnutí žádosti (podané dle 186/2013 Sb.).
- Speciálně je stanovena také lhůta v řízení o rozkladu proti rozhodnutí o zamítnutí žádosti, které vydá ministr vnitra ve lhůtě 120 ode dne podání rozkladu.

Nabývání SO ČR udělením – státoobčanský slib

- SO ČR se nabývá složením státoobčanského slibu, popř. dnem nabytí PM rozhodnutí o prominutí složení státoobčanského slibu.
- Státoobčanský slib skládá žadatel, který dosáhl věku 15 let .
- Státoobčanský slib se skládá před ředitelem krajského úřadu (v cizině před vedoucím zastupitelského úřadu nebo konzulárního úřadu -v případě důvodů hodných zvláštního zřetele).
- Žadatel musí státoobčanský slib složit nejpozději do 12 měsíců, ode dne, kdy mu byla výzva ke složení slibu doručena - v případě nedodržení lhůty – ministerstvo usnesením řízení zastaví a rozhodnutí o udělení SO ČR zruší.

**Žádosti podané dle zák. č. 40/1993 Sb. (tj. do 31. 12. 2013):
státoobčanský slib se skládá na „ORP“.**

Nabývání SO ČR udělením - § 29

Zvláštní úprava nabytí SO ČR

v souvislosti s narozením dítěte na území ČR

- MV ČR udělí SO ČR dítěti, které se narodí na území ČR a nenabude narozením SO ani jednoho z rodičů a alespoň jeden z rodičů má na území ČR ke dni narození dítěte povolen pobyt na dobu delší než 90 dnů.
- MV ČR neudělí SO ČR dítěti, jehož rodič neučiní ve vztahu k příslušným orgánům státu, jehož je SO, bez závažných důvodů úkon, na základě kterého by dítě nabylo SO daného státu narozením. → Pokud byla rodiči dítěte v době, kdy bylo možné učinit příslušný úkon, udělena v ČR mezinárodní ochrana formou azylu nebo doplňkové ochrany, považuje se to bez dalšího za závažný důvod.
- Žádost se podává na MV ČR.
- K nabytí SO ČR dojde dnem převzetí listiny o udělení SO ČR zákonným zástupcem dítěte nebo opatrovníkem.

Nabytí SO ČR prohlášením

- **§ 31:** Nabývání SO ČR prohlášením bývalými státními občany
- **§ 32:** Obdoba § 6 zák. č. 40/1993 Sb.
- **§ 33:** FO narozená od 1. 10. 1949 do 7. 5. 1969 mimo území Československé republiky a jeden z rodičů byl ke dni jeho narození československým státním občanem (prohlášení lze učinit pouze do 31. 12. 2014).
- **§ 34:** Nabývání SO ČR prohlášením osobami, kterým byl v minulosti neoprávněně vydán doklad o SO ČR
- **§ 35:** Nabývání SO ČR prohlášením (tzv. přistěhovalci 2. generace)
- (→ § 73 přechodné ustanovení o horní věkové hranici: do 31.12.2014).
- **§ 36:** Nabývání SO ČR prohlášením dětmi svěřenými do náhradní péče

Nabytí SO ČR prohlášením

- K přijetí prohlášení je příslušný krajský úřad, a to podle místa trvalého, popř. posledního trvalého pobytu prohašovatele na území ČR, pokud prohašovatel TP na území ČR nikdy neměl, je k přijetí prohlášení příslušný UMČ Praha 1.
- K přijetí prohlášení je podle § 36 je příslušné MV ČR.
- V cizině lze prohlášení učinit před zastupitelským úřadem, který je ve lhůtě 30 dnů zašle spolu s předloženými doklady příslušnému krajskému úřadu nebo MV ČR.
- K nabytí SO ČR dochází dnem převzetí listiny o nabytí SO ČR. S výjimkou § 34 – za den nabytí SO ČR se považuje den vydání prvního dokladu prohašovatele prokazujícího SO ČR.

Nabývání SO ČR v souvislosti se svěřením do náhradní péče - § 38

- SO ČR nabývá rovněž dítě, které se narodí na území ČR a na tomto území se zdržuje v souladu s jinými právními předpisy, a které v den svého narození bylo a nadále je bezdomovcem pokud bylo svěřeno do náhradní péče.
- Dítě nabývá SO ČR dnem právní moci rozsudku o svěření do náhradní péče

Pozbývání SO ČR § 40

- **Jediným možným způsobem pozbytí SO ČR bude nadále pouze pozbytí na základě prohlášení o vzdání se SO ČR. Nabytí cizího SO nebude mít za následek pozbytí SO ČR.**
- SO ČR pozbývá SO ČR prohlášením, pokud:
 - se trvale zdržuje v cizině
 - není v ČR přihlášen k TP
 - je současně SO jiného státu, nebo žádá o nabytí cizího SO a prohlášení o vzdání se SO ČR činí v souvislosti s nabytím tohoto SO.
- Prohlášení může učinit před ZÚ (dle svého TP), nebo před krajským úřadem příslušným dle posledního TP.
- Doklad o pozbytí SO ČR vydává krajský úřad.

Hlava IV

Prokazování SO ČR

§ 41

SO ČR se prokazuje (taxativní výčet):

- Občanským průkazem ČR
- Cestovním dokladem ČR
- Osvědčením **ne starším 1 roku**
- Listinou o nabytí nebo udělení SO ČR **ne starší 1 roku**

Hlava IV

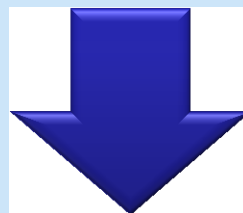
Vydávání osvědčení SO ČR - § 42 až § 49

- Osvědčení vydává krajský úřad příslušný dle místa TP, nebo posledního místa TP v ČR. Pokud FO nikdy na území ČR neměla, osvědčení vydá ÚMČ Praha 1.
- **Žádost o vydání osvědčení se podává od 15-ti let. (viz. §42)**
- Žádost o vydání osvědčení se podává u krajského úřadu, v cizině lze žádost podat na zastupitelském úřadě, který ji bezodkladně zašle příslušnému krajskému úřadu → **matriční úřady již nejsou „kontaktními místy“ k nabírání žádostí o vydání osvědčení.**

Hlava V

Evidence FO, které nabyly nebo pozbyly SO ČR

- § 50: Správcem ústřední evidence je MV ČR.
- § 51: V ústřední evidenci **nejsou vedeni SO ČR**, kteří nabyli SO ČR narozením dle § 4.
- § 53: Státní orgány, orgány územních samosprávných celků, PO a FO jsou povinny pro účely vedení ústřední evidence poskytnout MV ČR potřebnou součinnost sdělováním skutečností souvisejících s nabytím nebo pozbytím SO ČR.
- § 55: Krajský úřad eviduje k FO, které mají nebo měly v jeho správním obvodu TP, nabytí nebo pozbytí SO ČR v rozsahu stanoveném v § 51 a § 52.

Hlava V

Evidence FO, které nabyly nebo pozbyly SO ČR

§ 52: V ústřední evidenci se o FO osobách vedou následující údaje:

- Jméno, popř. jména,
- Příjmení,
- Rodné příjmení
- Pohlaví
- Datum narození, popř. RČ
- Dosavadní SO
- Okres místa TP, má-li FO TP v cizině – stát místa jejího pobytu
- Datum a způsob nabytí nebo pozbytí SO ČR.

Údaje se vedou podle stavu ke dni pozbytí nebo nabytí SO, s výjimkou údaje o okresu, který se v případě změny na základě jiného právního předpisu aktualizuje.

Nabývání SO ČR

Zadávání do AISEO a plnění oznamovací povinnosti

- **narozením - § 4:**
do AISEO zadává MÚ, neplní se oznamovací povinnost
- **narozením - § 5, určením otcovství - § 6 a § 7, osvojením - § 8 a § 9, nalezením na území ČR - § 10:**
do AISEO zadává MÚ, plní oznamovací povinnost
- **udělením - § 11 až § 30, prohlášením - § 31 až § 37:**
do AISEO zadává KÚ
- **v souvislosti se svěřením do ústavní, pěstounské nebo jiné formy náhradní péče - § 38:**
není dořešeno

Hlava VII.: Prováděcí předpisy k zákonu o SO ČR

Vyhláška Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (§ 78)

- rozsah znalostí českého jazyka, základní znalosti ústavního systému ČR a základní orientace v kulturně-společenských, zeměpisných a historických reáliích ČR pro účely zkoušky z jazyka a reálií
- pravidla organizace zkoušky z jazyka a reálií
- vzor dokladu o absolvování
- jazykové zkoušky rovnocenné jazykové části zkoušky z jazyka a reálií
-

Vyhláška MV, kterou se stanoví vzory (§ 79)

- listin o nabytí a udělení státního občanství ČR
- dokladu o pozbytí státního občanství České republiky
- osvědčení

Část čtvrtá

Změna zákona o správních poplatcích

Udělení SO ČR:

- Zletilá osoba: 2.000 Kč
- Nezletilá osoba: 500 Kč
- Azylant: 500 Kč

MV může z důvodů hodných zvláštního zřetele snížit poplatek:

- Zletilá osoba: až na 500 Kč
- Nezletilá osoba: až na 100 Kč
- Azylant: až na 100 Kč

Vydání osvědčení o SO ČR: 100 Kč

(osvědčení 1.OP – osvobozeno od správního poplatku)

Přijetí prohlášení dle § 31, 32, 35 a 36: 500 Kč

Přijetí prohlášení dle § 33 a 34: bez poplatku